

שעלתה ארצה והתייהדה. וכמרבית האג- דות, גם זו נכונה רק בחלקה. אלישבע הרוסיה קשרה את גורלה האישי בארץ ובסיפורת העיברית. סיפרה סימטאות, שי ראה אור בימים אלה בהוצאת הדר מתאר שנה אחת בחיי הבהמה המוסקבאית בי ראשית שנות ה-20. קריאת הספר משרה חוויה ריגשית המשרטטת את אותה תקופה, במארג יפהפה של עיברית חיה ונו- שמת, העוברת בהצלחה את מבחן הזמן של 50 שנים מבלי שתצא נפגעת, גם ללא העריכה הלשונית היומרתית שניסה להעניק לספר המרצה לסיפורת עיברית הילל ברזק.

● מעטים הם הרומנים הארצישראלים המובהקים, המעניינים ונטולי-היומרות, שבוה כוחם הרב. כזה הרומן עלה ברוח מאת **יצחק ראב**, בן דור שלישי בארץ שנולד בירושלים בראשית המאה. עלה ברוח הוא עיסוק חסר-נתיבות בחומי ריחיים האמיתיים של ארץ-ישראל, בי בחינת מסע הנפתה בצל חומות העיר העתיקה בירושלים, דרך עמק יזרעאל הי חלוצי של שנות העשרים, האהבה החופי שית וכל השאר, וכלה בשנות השלור שים למאה, המהות את שיאה של החוויה הארצישראלית. יצחק ראב מצליח להצי גיק ממד סיפורות ערכי עד למאה, בתי אורית תמונת המצב של החברה הערבית יהודית-בריתית ששלטה בכיפה בארץ בי שנות השלושים. חברה, שמוסיבות לאר מיות ביותר זכתה עד כה בתיאור סיפי רותי דליל ביותר. הספר הובא לדפוס בידי אחיינו של המחבר, **אהוד בן-עזר**, וראה אור בהוצאת סיפריית פועלים.

מונולוג

עם אהרון מרכוס

אהרון מרכוס (35) נולד באומחה, נבראסקה, ארצות-הברית. למד פיסיקה באוניברסיטת פרינסטון (1965) וסיים את בית-הספר לאמנות ולעיצוב באוניברסיטת ייל (1968). במשך תשע שנים לימד אמנוי יות חזותיות באוניברסיטת פרינסטון, וכיום הוא משמש כמורה לגראפיקה בעזרת מחשב באקדמיה לאמנויות, "בצל- אל". הוא פירסם מעבודותיו בלונדון (The Penrose Annual); פאריס

מית. אני מבצע ניסיונות בחוויה של מציאת אופנים חדשים לניצולה של הי שפה. מחפש דרך שתהיה ביסודה חזותית. אני עוסק יותר בתדמיות חזותיות, ולא בהמחשות פוליטיות.

● כאשר התחלתי לבצע תצורות מי- לוליות במסוף המחשב, התחלתי ללמוד את לשון התיכנות, את שפת פורטרא* כעבור שנה וחצי התחלתי להבין את הי משמעות של גראפיקה מילולית במחשב. שאפתי ליצור חלל של סמלים שייהא חופשי למדי, ויאפשר דימויים עצמיים. שפת פורטראן העניקה לי קוד שבעזרתו יצאתי את דימויי המחשב האלקטרוני. השפה הזאת היא רק אמצעי להמחשה.

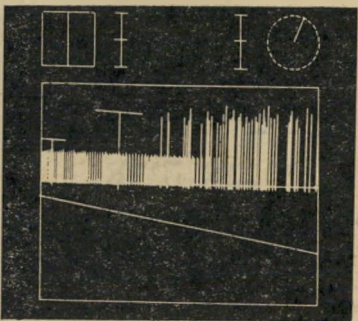
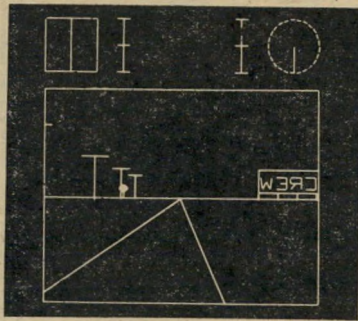
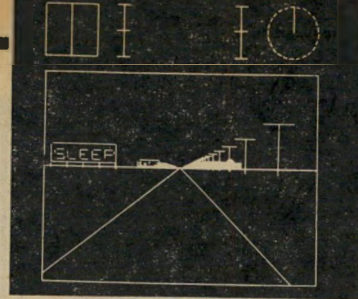
● אני רואה אפשרויות ליצור סמלים מילוליים בלתי-ניגונים להגייה. יש סמלים שבכוונתו לכתוב ולקרא, והם בלתי-נאמרי רים. העולם הגיע לנקודה שבה הוא משתמש יותר בסמלים מאשר במילים, לשם יצירת תיקשורת שתתפקד בין בני- האדם. אני מתכוון למגמה המשתמשת בי סמלים גראפיים לשם המחשת פעולות. לסמלים שאינם מילים. לדוגמה: שיטת תמרוני התנועה הבינלאומית. סימונים לי- מיכשור חשמלי, חוויות אריות.

תיקשורת מסביב

לכדור-הארץ

● בעיקרו של דבר אני מתנגד לי- פורמות לשוניות, ומניח שהשפות המקור בלות תקבלנה עיצוב חדש. אין אפשרות שתמנע את יצירתה של לשון כתיבה ור קריאה חדשה. אני מניח שבעתיד קיימת אפשרות ליצירת מישטטים ארוכים ביותר, וגם קצרים ביותר, תוך בחירה חופשית של אמצעי הביטוי. כבר היום, דימוי של מפה או דיאגרמה הוא מרכב של סיפור + שיר + ציור, שלא ניתן לתאר במילים. ● ניסיתי ליצור ציור של ספר שלא כתוב בו דבר. ניצלתי בעבודה זו תעמולה של פירסומת כשלחי, ושיניתי את הצורות. שיניתי את הגודל ואת התיפקוד שלהן. ציור הספר הזה משמש בעיני סמל אקור- לוגי, המחשה כיצד ניתן למחור אלמנטים מילוליים. במילים אחרות: והי המחשה של אפשרות לשחק עם אמצעי-תיקשורת ולהתבטא בעזרתם.

● אני עורך ניסיונות במערכות של דואר-טלפון. מנסה להמחיש דרכן כיצד מוצגת החרדה כאמצעי תיקשורתי. והי שיטה דו-כיוונית של תיקשורת. באחד הניסיונות היה בכוונתו להמחיש כיצד ניתן לתפקד זאת כאמנות. לשחק את האפשרויות הטמונות באמצעי התיקשורת.

מסע במחשב לחדל החיצון
תימרון בכל הממדים

טובר 1972. במלאת לאירגון 29 שנים. ניסיתי להמחיש שתפקידו של הארץ הוא לאחד את המין האנושי. על-מנת להציג מצב זה באמצעים מושגיים, קשרתי קו אלקטרוני מסביב לעולם. נכנסתי לבניין הארץ, בניוירוק, והתקשורת מטלפון ציי- בורי לטוקיו ביפאן, דרך דיסלדורף בגר- מניה-המערבית ובחזרה לבניין האומות המאוחדות. בעת ובעונה אחת החזקתי בשני מכשירי-טלפון ציבוריים, שקיימו ביניהם קשר שהקיף את העולם. קשר תיקשורתי מסביב לכדור-הארץ, עם חצי שניה של הפרש בין אמירה להאזנה שר הקיפה את העולם. נאמתי לעצמי נאום על מצב התיקשורת בעולם.

דומם קיברנטי

● אני פועל, לרוב בעזרת המחשב הי אלקטרוני. הוא מסייע לי להתקשר עם כל אותם סמלים תיקשורתיים מקובלים, תוך שהוא מעניק אפשרות של שיגור סמלים כאלה למיניהם. התקופה הנוכחית הצליחה להפוך את המחשבים וערים ור בעלי עוצמה מירבית. ובאותה מידה שר המהפכה התעשייתית השפיעה על סיגנור נות ואמצעי הכתיבה והציור, כן משפיעה גם מהפכת המחשבים.

● ניסיתי להמחיש בעזרת מחשב רעי- יון על שיר שניתן לראות ולקרא. שר המחשב יסייע בידי ביצירת התצורה הי סופית. תיכנותי תוכנית בשפת פורטי- ראן, שעברה הסבה לאותיות לטיניות מקר בלות, בהן רשום: The city sleeps but someone is watching (העיר נמה אך מישהו צופה). המחשב שהוון בתוכנית זו, היה מחובר למערכת של פוטוטייפ* וכך נתקבלה לבסוף תרמית שירית, שהיא קריאה וגם מציירת. למרות שהמורר האמנותי המוגמר דומה לדיאג- רמה או למפה, ניתן לשמוע את שאון העיר, המורכבת בצדודית העשויה מאר תיות המישפט האנגלי שהזכרתי קודם. ● באחת מסדרות עבודתי ניסיתי לי- התמודד בנושא שהעסיק שנים את האמנור יות הוויזואליות. נושא החלל והזמן. עב- דתי על מחשב המחובר למסך-טלוויזיה. הזנתי את המחשב בתוכנית של סיטואציה שתיברתי, וכתוצאה מכך — ניתנה למח

* שיטת דפוס במחשב, שהפכה באח- רונה נפוצה גם בארץ. בשיטה זו נעשה הדפוס על עקרון הצלם, ולא על עקרון אותיות הבלט, העשויות מעופרת.

שב האפשרות ליצור על מסך-טלוויזיה מצב תמונתי של חלל. התמונה היא נעה. מי שצופה בתמונה ויושב ליד מסוף הי מחשב, נעזר בכלי של בקרה המחובר למחשב, ובעזרת הבקרה הוא יכול לחוש את ממד העומק בהנפשה*. כך שהוא מתרגם חזותית את התנועה בתוך הדומם הקיברנטי.

● התגובה המוחית של המתבונן בי פעולת המחשב והמסך היא תחושה של השתתפותו במסע בחלל החיצון, עם יכור לת תימרון לכל העברים ובכל הממדים. תמונה נעה שכזאת היא בבחינת אשנב לעולם אחר, לעולם החלום. עולם שבו לא קיימת שליטה כלשהי לכוונה-המשיכה של כדור הארץ. עולם שאין בו מצבים מוצקים. כל שיש בעולם הזה הוא רק סמלים של אור בחלל, וממדים סימליים של אותיות ודימויים באותו תלת-ממד חללי. זה ציור וגם פואמה, שאני קורא במסע אל תוך החלל. התמונה משולה לי- דיאגרמה, או למפה, או לשיר שניתן לק- רוא אותם לכל הכיוונים.

● אני מאמין שהתיקשורת האמיתית שלנו היא אורית, ולא מוצקת. מה הם, למעשה, הקולנוע והטלוויזיה, וגם הווידיו- ארטיפי, אם לא תיקשורת אורית? אותו הדבר קיים, אם-כן באופן מתקדם יותר, בגראפיקה המתוכננת הזאת. היא הופכת יצירת-אמנות ניידת, המשתנה בזמן ובחלל. הציור הזה הוא שיר המתרחש בכביש המוליך לסמלים סיפוריים על חיי האדם בתקופתנו. בשיר-כביש-סמל הזה מצויים שליטי פירסומת שעליהם רשום: sleep, work וכו' והצופה, כמו נהג בכביש, יכול לבצע פניות בעזרת המחשב והמסך ולהבחין באותיות המעופפות בחלל האוויר, ובשאר דימויים המיוצרים בידי המחשב.

המחשב כחלום

● עד כה נהגו בני-אדם להשתמש במחשבים על-מנת להבין את העולם, או כפי שמגדירים זאת הוגים צרפתיים לא-מאסכולות של רולן ברת, או קלוד לוי-שטראוס, שהאדם הוא יצורן של כלים וסמלים, והמחשב משמש לעשיית כלים, רקטות, תיכנון מטוסים, טילים ור לחיינים. ואילו אני משתמש ב'אנר זה ליצירתם של סימבולים חדשים, ובכרי- ממדיות החללית הזאת, אני משתמש ב' מחשב (ראה סידרת ציורי חלל) על-מנת לחלום.

בחטף

תפוח ועץ

● הפיחות והסחף המתחוללים בשנים האחרונות בפירסומי השירה העיברית, תוך עלייתו של דור אפיגונים* המשחלט על הפירסומים בכמויות ולא באיכויות, פגע במעמדה של השירה המקורית ברחוב העיברי, והביא משוררים בולטים כמו נתן זך, יהודה עמיחי, דודר אבידן, פינחס שדה ודליה רביקוביץ, למעט בפירסומים של שיריהם, ולהסתפק בשמי- רת המגע עם קוראיהם במתכונת של ספי- רים. בימים אלה הונצח מצב גנוף זה בי הופעתו של כתבי-עט לשירה — ראש ובו מחברים כיואב נייק, דן לוי, אורי- ציון ברתנא, יעקב כהן, שזימית אפפל, משה בן-שאול ואחרים. אחד המשתתפים הפותחים חזרת זו הוא מורה- בדימוס בשם ב. מרדכי, ששמו מתנוסס מעל לשני שירים נאיוויים בסיגנון תקופת ההשכלה. חיטוט קל מגלה כי המדובר הוא בכרתנא מרדכי, שהוא אביו של מפיץ החזרת אורציון ברתנא, שפירסם בשנים 1933 ו-1935 שני סיפרי-שירה באידיש, בווארשה. הכן תובל על שירת אביו, בי חזרת שבעריכתו: "פואמות ליריות המס- תכמות יחד למיפעל היסטוריוטופי שתתאר את הידות בראשיתה כלאום וכו'...". משורר שסירב למסור משיריו לחזרת זו, אמר: "ציור לקרוא לחזרת, תפוח ועץ לשירה". ●

* אנימציה (בעזרת מחשב).
* Epigonos, בני הדור השני; בניס קטנים לאבות בראשיתם כלאום וכו'...".
* "חומץ בייני" — מלון, לועזי עיברי.

אהרון מרכוס
מצייר בעזרת מחשב

ולת לצרכני התיקשורת הזאת אמצעי- בקרה אמנותי. עשיתי כמה ניסיונות תיק- שורתיים, העברות של מסר בהיקף תיק- שורתי גדול. ניסיתי לנצל למען עצמי את שיטת התיקשורת העולמית, להמחשה כיצירת אמנות מושגית. ביום-ההולדת של אירגון האומות המאוחדות, בי-24 באוקי

* אחת משפות-המחשב העיקריות, הי מקובלת כיום כשפה בינלאומית של מנעים ותיקשורת.

(IBM Intormatique) שווייץ (Typo- graphische Monatsblaetter) ויפאן (Graphic Design, Idea).

סמלים מילוליים

● אני יוצר עם מחשב. המחשב הוא העמית שלי. הוא חלק מן החיים המודר- ניים. יש צורך להבין אותו. בני-אדם רבים פוחדים מהמחשב ומתוצאותיו. אחר רים חושבים אותו למשיח. לכן אני מפתח בעזרת המחשב רעיונות שעוסקים בתד-